

N:o 12.

Ank. till Riksd. Kansli d. 29 Jan. 1867, kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående statsbidrag till anläggande af väg invid Råne elf emellan allmänna kustlandsvägen samt Degersels Öfverstby; Gifven Stockholms Slott den 18 Januari 1867.

Med anledning af befarad otillräcklig skörd inom Råneå socken af Norrbottens län sammanträdde under Augusti månad nästlidne år socknens kommunalnämnd, för att rådplåga om åtgärder till förekommande af alltför stor spanmålsbrist, och beräknades härvid erforderliga behovet spanmål intill nästa skörd till 7,750 tunnor, hvilket behof ansågs ej kunna fyllas genom enskilda personers medverkan, helst som från Gellivara bolag, hvilket förut till denna socken årligen hemtagit omkring 4,000 tunnor spanmål, bidrag nu ej vore att förvänta, samt några större enskilda arbetsföretag under närmaste tiden ej vore att påräkna. Till afhjelpande af bristen föreslogs beredande af arbetsförtjenst åt den fattigare delen af befolkningen genom utförande af allmänt nyttiga arbetsföretag, i hvilket afseende, bland andra förslag, nämndes vägbyggnad från kustlandsvägen upp igenom Råneå socken till Degersels Öfverstby.

Vid sedermera med anledning häraf hållen kommunalstämma, för att i frågan höra kommunens medlemmar, biträdde Råneå socknemän den af kommunalnämnden uttalade farhåga att stor brist på spanmål under det kommande året skulle inom socknen ega rum, synnerligast bland nybyggare och brukshemmanens åboer, hvilka haft ringa utsäde och följaktligen ej kunde hafva annat än otillräcklig skörd att påräkna, samt den stora mängd inhysesfolk, som lefde för dagen af arbetsförtjenst, hvarjemte socknemännen, under förklarande att de sjelfva icke kunde åstadkomma några allmänna arbetsföretag eller anskaffa förtjenster åt
 dessa

dessa fattiga, enhälligt beslöto, att ärendet skulle anmälas hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet, med anhållan att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet begära understöd och anslag till något lämpligt arbetsföretag inom socknen, och ansågs härvid, att vägbyggnaden från Rånby till Degersel borde i första rummet föreslås, enär denna väg vore af högsta vigt för landets öfre befolkning och derigenom äfven många öde trakter säkerligen skulle komma att inom kort blifva odlade och fruktbarande.

I följd häraf gjordes, på fattigvårdens och kommunalnämndens vägnar, hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande framställning i förut omnämnda syfte; uti hvilken framställning yttrades bland annat: att Råneå socknemän i allmänhet voro mycket skuldsatte, samt att de såsom en följd häraf måste inskränka sig i afseende på sin arbetspersonal och ofta reda sig utan tjenare, hvarigenom en stor mängd löst folk kommit i saknad af arbete och bröd; att likaledes genom den overksamhet, som egde rum vid bruksrörelsen och affärlifvet, många personer blifvit utan arbete; samt att den föreslagna väganläggningen vore i högsta grad tjenlig att under närmaste tiden bereda arbetsförtjenst åt de behöfvande; varande äfven af församlingens kyrkoherde intygadt, att behovet af spanmål inom socknen vore stort samt att till anskaffande deraf understöd af allmänna medel erfordrades.

Med föranledande häraf har Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, uti skrifvelse den 12 sistlidne Oktober, förmålt, hurusom Råneå socknemän hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhållit om ett statsbidrag af 50,750 Riksdaler till utförande af ifrågakomna vägbyggnadsföretag igenom Råneå socken från kustvägen till Degersels Öfverstby i enlighet med af Kapitenen vid Väg- och Vattenbyggnads-korpsen R. Schough upprättad plan jemte kostnadsförslag, hvilken väg socknemännen genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes lagakraftvunna utslag den 5 Oktober 1864 fått sig ålagdt att bygga och framdeles underhålla, såvidt anslag af allmänna medel till byggandet kunde erhållas, men att Kongl. Maj:t under den 13 Oktober 1865 förklarar sig icke hafva funnit skäl att då bifalla den gjorda framställningen, utan öfverlemnad handlingarne till Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader, för att framdeles ånyo anmälas, hvarjemte Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånighet hemställt, att, enär spanmålsskörden inom Råneå socken blifvit så ringa, att betydlig brist uti befolkningens behof deraf för året vore för handen, samt den häraf uppkommande förlägenhet i väsendtlig mån ökades icke allenast genom den ogynsamma höskörden, som haft och hade till följd, att en betydlig del af boskapskreaturen måste nerslagas och till vanpris försäljas, utan äfven genom den allmänna bristen på penningar, som föranledt inställandet af arbetsförtjenst i allmänhet, hvarförutom Gellivara bolag, af hvars rörelse befolkningen påräknat arbete, upphört att densamma bedrifva, — Kongl. Maj:t alltså, till beredande af arbetsförtjenst åt innevånarne och afhjelpande af de stora svårigheter och betydliga kostnader, som, till följd af brist på väg och en mängd strida for-

sar i Råne elf, äro förenade med trafiken efter Råneå elfdal, måtte förinna Råneå socknemän dels af de medel, hvilka Rikets sist församlade Ständer anslagit för omläggning af backiga och anläggning af nya vägar, två tredjedelar af den föreslagna kostnaden för ifrågavarande väganläggning med 33,833 Riksdaler 33 öre, dels ock af de till Kongl. Maj:ts disposition ställda medel för undsättning vid missväxter ett belopp af 8,500 Riksdaler, mot vilkor att socknemännen berörda vägbyggnad verkställde och densamma framdeles underhölo.

Uti häröfver afgifvet infordradt underdånigt utlåtande har Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader förklarar sig icke kunna förorda, att, på sätt Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hemställt, ett belopp af 33,833 Riksdaler 33 öre skulle till omförmälda väganläggning anvisas af den för 1867 års vägarbeten beviljade fond af 150,000 Riksdaler, dels emedan derigenom nära en fjerdedel af den för vägarbeten inom hela landet för år 1867 af Rikets Ständer afsatta summa skulle komma att medtagas ensamt för ifrågavarande vägarbete, dels ock af det skäl att, äfven om nådigt bifall till den gjorda framställningen lemnades, orten ändock icke vid den nu långt framskridna årstiden hunne att under innevarande vinter påbörja företaget, utan tillfälle till arbetsförtjenst genom denna vägbyggnad först till våren skulle kunna beredas ortens befolkning, hvilket lika väl låte sig göra, om till följd af nådig Proposition särskildt statsunderstöd till anläggningen komme att af Riksdagen beviljas; hvaremot Styrelsen i underdånighet hemställt om nådigt bemyndigande att i det af Styrelsen upprättade underdåniga generalförslag öfver allmänna arbeten, som skulle till Kongl. Maj:t före Riksdagens sammanträdande afgifvas, få för väganläggningen genom Råneå socken till Degersels Öfverstby såsom särskildt understöd uppföra två tredjedelar af beräknade kostnaden eller i jemn summa 33,830 Riksdaler, att utgå på de vilkor, som af Riksdagen kunde blifva bestämda.

Med afseende å hvad Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader sålunda anfört, samt i betraktande af det vitsordade behovet af arbetsförtjensts beredande inom orten, vill Kongl. Maj:t, som ansett förevarande statsunderstöd icke böra utgå af den för år 1867 anvisade vägbyggnadsfond, härmed i nåder föreslå, det Riksdagen måtte såsom bidrag till ifrågavarande väganläggning, vare sig från de för undsättning vid missväxter afsatta medel eller från andra tillgångar, så snart ske kan, under innevarande år anvisa en summa af Tretiotre Tusen Åtta Hundra Tretio Riksdaler; dervid Kongl. Maj:t anser sig böra meddela Riksdagen, att Kongl. Maj:t icke för närvarande anser tillräckligen giltig anledning förefinnas att fästa afseende å den tillika gjorda begäran om ytterligare bidrag till samma vägarbete från förberörda undsättningsmedel.

De ärendet rörande handlingar skola tillhandahållas Riksdagens vederbörande Utskott; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

C A R L.

G. Lagerstråle.

---

*Utdrag af Protokollet öfver Civil-Ärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms
Slott den 18 Januari 1867.*

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Herr Statsministern för Utrikes Ärendena Grefve *Manderström*,
Statsråden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Carlson,
Lagercrantz och
von Ehrenheim.

Statsrådet *Thulstrup* anmäldes vara genom sjukdom fortfarande förhindrad att tillstädeskomma.

Departementschefen uppläste härefter till justering följande, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, uppå Stats-Rådets vid ärendenas föredragning närvarande ledamöters enhälliga tillstyrkande, förut fattade beslut, uppsatta förslag till nådiga Propositioner till Riksdagen, angående:

1:o. Statsbidrag till anläggande af väg invid *Råne elf*;

Enligt Statsrådets underdåniga tillstyrkande behagade Kongl. Maj:t dessa förslag i nåder gilla, samt befallde, att, i enlighet dermed, Propositioner, af den lydelse, bilagorna Litts A — — — — till detta protokoll utvisa, skulle till Riksdagen aflätas.

Ex protocollo
Edw. Seldener.

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli d. 29 Jan. 1867, kl. 11 f. m.

Kongl. Maj:ts nädiga Proposition till Riksdagen, angående rättighet för fjerdingsman, som beordras till tjensteförrättning utom sitt distrikt vid beväringmönstringar, marknader och dylikt, att för sådan förrättning uppbära särskild ersättning; Gifven Stockholms Slott den 18 Januari 1867.

Af ett till Kongl. Maj:t genom besvär fullföljdt mål har Kongl. Maj:t inhemtat, att åtskillige fjerdingsmän, hvilka af länsmanen i orten beordrats att till och från en utom deras distrikt belägen vapenöfningsplats medfölja beväringmanskabet från de socknar, der bemålde fjerdingsmän voro anställda, hos Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande häröfver sig besvärat, med yrkande, bland annat, att blifva från ett slikt bestyr för framtiden befriade. I anledning häraf förklarade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, att då det både enligt författning åläge fjerdingsman att biträda vid beväringmanskaps sammandragning och det för ordningens vidmagthållande vore för länsman nödvändigt att hafva biträde af fjerdingsmän vid beväringmanskabets afgang från hemorten till det ställe, der det aflemnas åt militärbefälet, och likaledes under hemmarchen, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke kunde å framställningen fästa afseende. Detta beslut öfverklagades hos Kammar-kollegium af ofvanbemålde fjerdingsmän; och anförde Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i sitt med anledning af besvären till Kollegium afgifna utlåtande i ämnet, hurusom det låge i sjelfva sakens natur att fjerdingsmän i allmänhet, hvar och en för sin socken, hade till skyldighet att medfölja beväringmanskabet under dess marcher, intilldess det blefve af militärbefälet emottaget, enär ordningen svåriligen kunde upprätthållas, om så tillginge, att beväring-